

Ranskassa pelataan huvin vuoksi, ei hyvästä tahdosta

JOHANNA JÄRVINEN-TASSOPOULOS

Noin 65 miljoonan asukkaan Ranska toimi viime vuonna aktiivisesti rahapeliasioissa EU:n suuntaan. Puheenjohtajavaltiona se toivoi keskustelua rahapeli-asi-
oista ja teki kysymyksiä muil-

le jäsenvaltioille rahapelialasta. Samalla Ranskassa valmisteltiin rahapeli- ja urheiluvendonlyöntimarkkinoiden ”hallittua avaamista” internetiin lähitulevaisuudessa. Valmistelupäätöksen

takana olivat Euroopan komission huomautus Ranskalle koskien urheiluvendonlyöntipalvelujen tarjoamista ja valtiovarainministeri Éric Woerthin neuvottelu EU-komissaari Charlie McCree-

vyn kanssa. Markkinoiden avaaminen koski totopelien ja urheiluedonlyönnin ohella pokeria, mutta mahdollisesti myös black jackia ja rulettia.

Rahapelit ovat Ranskassa kiellettyjä, mutta niitä saavat järjestää poikkeusluvalla kolme tahoa. *La Française des Jeux*, jolla on lotto- ja raaputuspelien sekä urheiluedonlyönnin monopoli, on 72 prosenttisesti valtion omistama. Sitä valvoo valtiovarainministeriö. *Pari Mutuel Urbain* (PMU) järjestää totopelejä, joihin sillä on monopoli, ja sitä ohjaa maatalousministeriö. Kumpikin rahapeliyhtiö tarjoaa internetissä pelejään. Raha-automaattien ja pöytäpelien monopoli on 197 kasinolla, joista enemmistön omistavat viisi suurta rahapeliyhtiötä. Näistä yksi tarjoaa kasinopelejä internetissä ulkomaisella lisenssillä, vaikka Ranskassa kasinoyhtiöllä ei ole oikeutta tarjota netti-rahapelejä. Kasinotoimintaa valvoo sisäministeriö. Suurimman bruttopelituoton tuottavat raha-automaatit, joita on yhteensä 22 000 maan kasinoissa.

Ranskassa pelataan huvin vuoksi, omaksi iloksi, harrastukseksi ja ajankuluksi. Ranskalaiset eivät pelaa niinkään hyvästä tahdosta: rahapelituotot menevät suoraan valtion budjettiin, ja niistä vain osa menee sosiaaliturvan rahoittamiseen. Toisaalta on huomioitava, että veikkausvaroilla tuetaan urheilua sekä totopeleillä hevosten kasvatusta ja hevosurheiluun liittyvää toimintaa. Kasinot ovat puolestaan taloudellisesti tärkeitä kunnille, jotka on luokiteltu kylpyläpaikoiksi tai matkailukohteiksi, koska niistä saadaan verotuloja.

Suomalaisesta näkökulmasta katsottuna erikoisia tapauksia ranskalaisella rahapelikentällä

ovat rahapeliipiirit, laitton rahapelaaminen sekä kanta-asiakkuus kasinoissa. Rahapeliipiirit ovat tuottoa tavoittelemattomia yhdistyksiä, joissa voi pelata muun muassa pokeripelejä. Aiemmin naiset eivät olleet tervetulleita niihin. Laitton rahapelaaminen on alamaailman käsissä: rahapelejä pelataan baarien takahuoneissa, ja automaatteja on naamioitu näyttämään muunlaisilta koneilta. Laittomien rahapelien mielenkiintoa on koettu vähentää lanseeraamalla *Rapido*-peli, joka on nopeasti tuloksia antava, sekä monikierroksinen että -panoksinen lottopeli. Joillain kasinoketuilla on oma kanta-asiakasjärjestelmänsä, johon liittymällä saa rahanarvoisia etuja ja alkoholia.

Kaikille pelaaminen ei kuitenkaan pysy huvituksen muotona. Auttavan puhelimen *SOS Joueursin* vuosiraportin (2007) mukaan eniten ongelmia aiheuttavat raha-automaatit, raaputusarvat ja pikalotto sekä totopelit. Suurin osa soittajista on 30–59-vuotiaita miehiä. Ammatin perusteella soittajat ovat työläisiä ja toimihenkilöitä, eläkeläisiä ja työttömiä. Auttavan puhelimen toimintamuotoihin kuuluvat puhelin- ja sähköpostipäivystys, yksilöterapia ja vertaistukiryhmät. Sillä on kaksi toimipistettä (Pariisi ja Nizza), joissa kummassakin työskentelee psykologi. Yhdessä monopoliyhtiöt rahoittavat tämän 1990-luvun alussa perustetun auttavan puhelimen toimintaa.

Marmottan-sairaalan johtava psykiatri Marc Valleur on hoitanut ongelmapelaajia jo kymmenen vuotta huumeidenkäyttäjille tarkoitettulla vastaanotolla – ensin salaa, mutta virallisesti vuodesta 2006, jolloin ongelmapelaaminen liitettiin terveys-

ministeriön addiktiosuunnitelmaan. Hän on havainnut työssään kolmentyyppisiä pelimotiiveja, jotka ovat riskien ja suurten elämysten haku, itselääkintä ja kulttuuriset syyt. Peliongelmaisia ja -riippuvaisia ovat niin nuoret impulsiiviset miehet, naiset, ikäihmiset, hauraassa elämän tilanteessa olevat kuin maahanmuuttajataustaisetkin henkilöt. Sairaala tarjoaa terapiaa, neuvontaa ja vieroitushoitoa ongelmapelaajille, ja henkilökunta työskentelee tiiviisti sosiaalityöntekijöiden kanssa. Nämä puolestaan auttavat pelaajia velkojen kanssa ja opettavat kuinka hoitaa taloutta. Valleur kouluttaa yhdessä *Nantesin* yliopistollisen sairaalan professori Jean-Luc Vénissen kanssa ammatillaisia kohtaamaan rahapelaajia. Vénisse johtaa sairaalassaan keskusta, jossa kouluttamisen ohella tutkitaan liikapelaamista ja tiedotetaan siitä.

Vuonna 2006 Ranskaan perustettiin *COJER*-komissio, joka käsittelee rahapeliasioita ja vastuullista rahapelaamista ja jonka jäsenten tehtävänä on neuvoa valtiovarainministeriä. Kasinot ovat olleet jo pitempään kehittämässä tapoja tunnistaa ongelmapelaaminen ja tehneet työtä auttavan puhelimen kanssa. *Casinos de France* -etujärjestöön kuuluvat kasinot tekevät ennalta ehkäisevää työtä tiedottamalla vastuullisesta rahapelaamisesta, ongelmapelaamisesta ja pelaajalle tarjolla olevasta avusta. Etujärjestön edustajan Jean-François Cotin mukaan tällaista työtä on myös kaikkien pelaajien henkilöllisyyden kontrollointi kasinoissa ja raha-automaattisaleissa. Pelaaja voi halutessaan tehdä kasinon kanssa sopimuksen rajatusta sisäänpääsystä. Hän voi myös anoa pelikieltoa kolmeksi

vuodeksi sisäministeriöstä. Joh-
tavan virkamiehen Robert Hof-
mannin mukaan Ranskassa pe-
likielossa on nykyään 32 800
henkilöä. Pelikiellon voi tarvit-
taessa uusia. Monacossa ja muis-
sa Euroopan kasinoissa Ranskas-
sa hankittu pelikielto ei päde.

La Française des Jeux on nou-
dattanut vastuullisen rahapelaam-
isen eurooppalaisia standarde-
ja vuodesta 2007 lähtien. Suo-
malaiseen vastuulliseen rahapeli-
tarjontaan löytyy yllättävä linkki:
yhteiskuntavastuupäällikkö
Raymond Boveron mukaan yhtiö
ottaa käyttöönsä Veikkauksen
”Vastuullisen pelimyyjän ABC”
-kirjasen. Myös *Pari Mutuel Ur-
bain*illa on oma vastuullisuusoh-
jelmansa, jossa se sitoutuu muun
muassa edistämään vastuullista
rahapelaamista ja tarjoamaan
maltillisesti rahapelejä. Edel-

lä mainitut rahapeliyhtiöt tuke-
vat Nantesissa toimivaa liikape-
laamisen tutkimus-, tiedotus- ja
koulutuskeskusta ja *Colombes*issa
toimivan yliopistollisen sairaalan
addiktiyksikköä.

Senaattori François Trucy, joka
on julkaissut jo kaksi muh-
keaa raporttia Ranskan rahapeli-
tilanteesta, toivoo maahan vas-
tuullisempaa rahapeliäpolitiikkaa.
Hän suosittelee erityisen viran-
omaiselimen perustamista: elin-
yhdistäisi monopoliyhtiöiden
valvonnan, joka nyt jakautuu eri
ministeriöille. Voidaan kuitenkin
todeta, että alaikärajan nos-
taminen 16 ikävuodesta 18:aan,
kasinon ja pelisalien sisäänpää-
syn valvonta sekä rahapeliyhtiöi-
den henkilökunnan kouluttami-
nen ovat merkkejä vastuullisuu-
teen heräämisestä.

Aika näyttää, minkälaiseksi

ranskalainen rahapelikenttä
muotoutuu, jos tavoitteet ra-
hapelimarkkinoiden hallitusta
avaamisesta toteutuvat. Suomes-
ta katsottuna Ranskan tapaus ei
ole niinkään kaukainen, vaikka
sinänsä rahapelaamisen kulttuu-
ri, rahapeliä tarjonta, valvonta
ja rahapeliyhtiöiden *raison d'être*
poikkeavat toisistaan. Sekä Suo-
mi että Ranska ovat saaneet Eu-
roopan komissiolta huomautuk-
sen urheiluviedonlyönnin myötä
rahapeliäjärjestelmästä. Kum-
massakin maassa pohditaan rahan-
pelaamisen tarjontaa internetissä
ja vallitsevaa yksinoikeusjärjes-
telmää. Ranska saattaa muokata
ensimmäisenä rahapeliäjärjes-
telmäänsä, mutta Suomi voi olla
edellä vastuullisuuden edistämi-
sessä erilaisia ohjelmia ja työka-
luja kehittämällä.